

Luku 17

Kekkosen valtakunta

<https://www.youtube.com/watch?v=3hRtxGBgsMw>

<https://www.youtube.com/watch?v=RGZIMRJZHao>

Oppikirjan sivut 141-151

Valinta presidentiksi niukasti valitsijamies- äänin 151-149

***→ Kommunistien taktikointi,
äänet NL:n tuella Kekkoselle?
Muut ehdokkaan heidän kannalta
Huonompia.***

(Paasikivi vanha)

***Ratkaiseva ääni? Penna Tervo tai
mieltään muuttanut ML:n valitsijamies.***

[Suomen presidentinvaali 1956 – Wikipedia](#)

Penna Tervo sd

1,10 SUOMI-FINLAND

1980

...kekkonen, kekkonen, kekkonen...

Kekkosen valtakunta

"VALTIO
OLEN
MINÄ!"

NORMAALIT
VALITSIJAMIES-
VAALIT

Suomi oli Kekkonen valtakunta?

- **Pitkä presidenttikausi - 25 vuotta!**
- **Hyvät suhteet NL:oon tekivät Kekkosesta lähes korvaamattoman; esim. poikkeuslaki 1973–74.**
- **Oli aktiivinen hallitsija ja puuttui henkilökohtaisesti maan asioihin.**
- **Näkyvä rooli ulkopolitiikan johtajana.**
- **Monet keskeiset virkamiehet olivat Kekkonen luottomiehiä.**

Suomi oli Kekkonen valtakunta?

- **Toisaalta Kekkonen asema ei ollut lähelläkään diktatuuria.**
- **Oppositio oli koko ajan olemassa ja lehdistöllä oli sananvapaus, vaikka sitä yritettiin ohjailla.**
(vrt. nyk. Unkari ja Puola)

	Yöpakkaset 1958–59	Noottikriisi 1961
kansainvälinen tausta	NL huolestui Länsi-Saksan sotilaallisesta vahvistumisesta, liittyi NATO:oon. Suomen YYA-sopimuksessa oli maininta Saksan uhasta	
sisäpoliittinen tausta	Vuoden 1958 vaaleissa suurimmaksi puolueeksi noussut SKDL jätettiin syrjään enemmistöhallituksesta.	
Neuvostoliiton reaktio	NL ei luota Suomen ulkopoliittiseen linjaan. Katkaisi kauppasuhteet Suomeen ja veti suurlähettiläänsä Helsingistä.	
kriisin ratkaisu	Suomessa hallituksen ero ja uuden hallituksen nimittäminen.	
seuraukset	NL sai otteen Suomen sisäpolitiikasta ja osoitti Suomelle, mikä sen paikka on kylmän sodan maailmassa.	

KEKKONEN JATKAA (1956-82)

➤ Kv. suhteiden kiristymisen v. 1955 jälkeen

- Unkari, Suez, Länsi-Saksa NATO:on...

➤ Yöpakkaset 1958

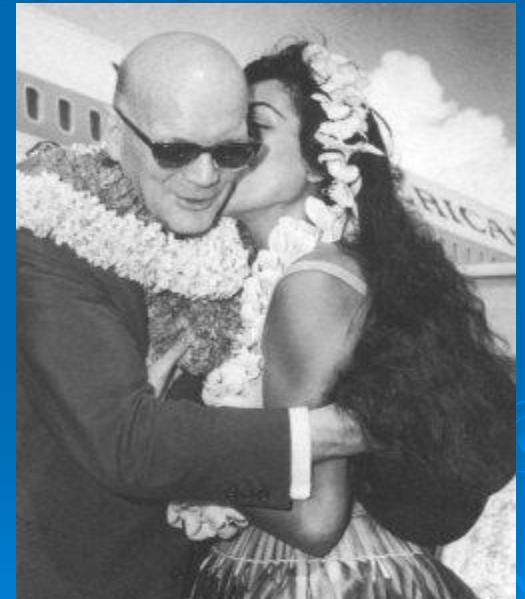
- Vaaleissa SKDL:stä suurin puolue Eduskuntavaalit 1958
- SDP:n (Fagerholm) hallitus 1958 → kommunistit vastustivat, joutuivat syrjään hallituksesta
- NL:n arvostelu → tal. ja pol. suhteet poikki
- Suomeen uusi maalaisliittolainen hallitus
- Kekkonen Leningradiin → henk.koht. suhteet NL:oon
  - Suhteet ennalleen
  - Maalaisliiton ja Kekkonen asema vahvistui
  - NL:n arvostelu kiellettyä, Kekkosesta Suomen ”kuningas”

➔ NL vaikutti Suomen hallitusten koostumukseen!

	Yöpakkaset 1958–59	Noottikriisi 1961
kansainvälinen tausta	NL huolestui Länsi-Saksan sotilaallisesta vahvistumisesta (NATO). Suomen YYA-sopimuksessa oli maininta Saksan uhasta.	Itä-Saksa rakensi Berliinin muurin (elokuu 1961) ja kiristynyt tilanne ajoi suurvallat sodan partaalle.
sisäpoliittinen tausta	Vuoden 1958 vaaleissa suurimmaksi puolueeksi noussut SKDL jätettiin syrjään enemmistöhallituksesta.	Suomessa oli tulossa presidentinvaalit, joissa Kekkonen vastainen liittouma (ns. Honka-liitto) näytti vahvalta. Kekkonen USA:ssa.
Neuvostoliiton reaktio	NL ei luota Suomen ulkopoliittiseen linjaan. Katkaisi kauppasuhteet Suomeen ja veti suurlähettiläänsä Helsingistä.	NL lähetti Suomelle nootin (lokakuu 1961): vaadittiin YYA-sopimuksen mukaisia neuvotteluja yhteisestä puolustuksesta.
kriisin ratkaisu	Suomessa hallituksen ero ja uuden hallituksen nimittäminen.	Kekkonen matkusti neuvotteluihin Novosibirskiin ja onnistui välttämään konsultaatiot.
seuraukset	NL sai otteen Suomen sisäpolitiikasta ja osoitti Suomelle, mikä sen paikka on kylmän sodan maailmassa.	Kekkonen voitto vaaleissa varmistui ja hänestä tuli ulkopoliitiikan takuumies. Tuliko Suomesta Kremlin vahtikoira?

KEKKONEN JATKAA (1956-82)

- **Noottikriisi 1961** — Berliinin muuri, NATO:n laajeneminen, lännen vahvistuminen...
- **Suomen presidentin vaalit tulossa**
- **vastakkain Maalaisliiton Kekkonen ja sos.dem. + oikeiston Olavi Honka**
→ **Honka-liitto**
- **NL:n nootti**
  - eduskunnan hajotus
  - **Kekkonen Novosibirskiin**
  - **Honka luopuu**
  - **Maalaisliiton hallitus**

➔ **Kekkosen valinta pres. uudelleen varmistuu!**

➔ **NL:n vaikutus!**

<https://areena.yle.fi/1-50094526>

KEKKONEN JATKAA (1956-82)

➤ Miksi nootti?

1. Hrustsevin motiivit

- Kekkonen NL:lle paras ehdokas
- turvasi NL:n edut Berliinin kriisissä
- tuki hänen omaa asemaansa NL:ssa

2. Yritykset syrjäyttää Kekkonen

- tilasiko Kekkonen nootin?

3. Varoitus Ruotsille, Tanskalle ja Norjalle

4. Muistutus USA:lle Suomen asemasta

➤ Kekkonen asema vahvistuu, kommunistit ei enää niin tärkeitä NL:lle

Suomettuminen

- Suomessa huomioitiin NL:n mielipiteet sisäpolitiikassa, esim.:
  - kokoomuksen oppositiokausi
  - ”Moskovan kortin” käyttäminen
  - ”kotiryssä -järjestelmä”
  - Sensuuri ja itsesensuuri
  - NL:a ihannoivia lehtiä sekä radio- ja tv-ohjelmia (YLE)
  - Ulkopolitiikassa Suomi myötäili NL:n kantoja
  - Historiantutkimus vältteli Neuvostoliiton kannalta hankalia aiheita esim. IIMS:n liittyen.

→ ”Finlandisierung” = suomettuminen

Suomettuminen

Tarkoitettiin jonkin maan joutumista ulkopoliittisesti Suomen asemaan eli riippuvaiseksi Neuvostoliitosta; taustalla NL:n vaikutusvallan kasvu ja sen mielipiteen ylikorostuminen Suomen ulko- ja sisäpolitiikassa 1960–80-luvuilla; termiä käytettiin Euroopassa etenkin 1970-luvulla, jolloin pelättiin NL:n vaikutusvallan kasvua)

Esimerkkejä suomettumisesta:

- Suomessa huomioitiin Neuvostoliiton mielipiteet sisäpolitiikassa. Esimerkkeinä toimivat kokoomuksen oppositiokausi, ”Moskovan kortin” käyttäminen politiikassa ja ”kotiryssäjärjestelmä”.
- Neuvostovastaiset kirjat ja elokuvat sensuroitiin, media harjoitti itsesensuuria.
- Neuvostoliittoa ihannoivia lehtiä sekä radio- ja tv-ohjelmia julkaistiin.
- Ulkopoliitiikassa Suomi myötäili Neuvostoliiton kantoja esimerkiksi Prahan tapahtumien yhteydessä vuonna 1968.
- Historiantutkimus vältteli Neuvostoliiton kannalta hankalia aiheita esimerkiksi toiseen maailmansotaan liittyen.

Millä perusteilla suomettumista on toisaalta arvosteltu, toisaalta ymmärretty?

- **Perusteita, joilla on arvosteltu:**
  - Vähempikin ”mielistely” olisi riittänyt Neuvostoliiton luottamuksen saavuttamiseksi, olihan maiden välillä YYA-sopimus, joka takasi Neuvostoliitolle toimintamahdollisuudet kriisitilanteessa.
  - Suomettuminen johtui suomalaispoliitikkojen halusta edistää omaa uraansa Neuvostoliiton suhteiden avulla.
- **Perusteita, joilla on ymmärretty:**
  - Suomi oli vaikeassa tilanteessa idän ja lännen välissä. On jälkiviisautta tuomita silloisten poliitikkojen toimia.
  - Vaikka Neuvostoliiton vaikutusvalta Suomessa oli suuri, ei esimerkiksi demokratiasta tai sananvapaudesta jouduttu luopumaan. Suomen asema oli siis merkittävästi erilainen kuin Itä-Euroopan kansandemokratioiden.

Tehtävä 4: Puolusta ja kritisoi väitettä: Suomi OLI itsenäinen maa vuosina 1945–91.

Puolesta:

- **Suomea ei miehitetty sodan seurauksena, ja sillä oli edelleen kaikki itsenäisen maan tunnusmerkit.**
- **Suomi päätti omista asioistaan itse ja esiintyi riippumattomana valtiona useilla kansainvälisillä foorumeilla (esim. YK).**

Tehtävä 4: Puolusta ja kritisoi väitettä: Suomi oli itsenäinen maa vuosina 1945–91.

Vastaan:

1. Pariisin rauhaan asti (1947) Suomessa ollut valvontakomissio vähensi Suomen itsenäisyyttä.

– Olihan maassa ulkomainen elin, jolla oli suuret toimivaltuudet ("valtio valtiossa").

2. NL:n vaikutusvalta Suomessa nakersi Suomen riippumatonta asemaa.

→ **Suomi joutui ottamaan niin sisä- kuin ulkopolitiikassaankin NL:n näkökulman huomioon tavalla, jonka voidaan ajatella vähentäneen Suomen valtaa tehdä itsenäisiä päätöksiä.**